

Скарби чарівної гори

Араби кажуть, що сама мова – це вже мистецтво. Вони давній і мудрий народ. Але й ми не теперішні, і не тісні головою. Проте ми не такі дбайливі до свого сокровенного, не надто ошадливі. Ми все ще не годні зібрати до купи свою історію, свої землі, свій народ, не те що його духовні і мовні надбання.

В дитинстві я любив казку про скляну гору. Про гору коштовностей. Вона ввижалася мені дивовижною, загадковою, ряхтіла в дитячій уяві мільйонами самоцвітів. Аж поки з часом я впритул наблизився до неї – до гори скарбів мого народу. Перлів слова.

Слово – як сонце, і навіть більше. Бо сонце то світить, то ні, а слово світить і гріє завжди. Це наш світ, наша душа, наш дух. Пісні, притчі й молитви з'явилися не одразу. Спершу звуки емоцій зливалися в склади слів, відтак ці слова шикувалися в бесіду. Коли іскра мислі запалювала розум, а серце осявала радість, почуття кристалізувалися в згустки слів, які ставали жити своїм життям, як окрема енергія. Цей словопосвіт пронизує віки. Скляна гора нашого духу.

Український народ виплекав рясний урожай ручного творива і мовного фольклору. Зачарував світ своєю вишивкою і піснею. Та риси нашого національного обличчя, нашої ментальності найкраще просвічують через народні приповідки, приказки, прислів'я. Особливо виразний, різьблений профіль у тих, що зродилися в Карпатах, тут стали на крило.

Горяни – особливі люди. Як у роботі, так і в забаві. Як у розмові, так і в мовчанні. Не велелюдне, не

галасливе, не рясне їх слово. Скоріше таке, неначе рубане барткою, цифроване долотом, трублене трембітою, роздзвонене дрімбою. Слово, як із заліза коване. Слово, яке ніяка іржа не бере. Бо гартоване народним розумом.

Скільки в карпатській приповідці гострої збитошності, розважливості, кмітливості, азарту, легкості й глибини думки, лукавства, дотепності й іскрометного гумору, що зблискує, за висловом І. Франка, як діамант із попелу! А справжня мудрість завжди весела.

Саме це, ніщо інше, викликало в мені колись найбільше дитяче зачарування. І зрештою стало моїм ремеслом, моїм служінням слову. Все життя я ретельно визбирував ці скарби де тільки знав: в оточенні своїх рідних і близьких, а відтак і чужих людей, на дорогах життя і тривалої газетярської праці, з фольклорних зшитків і, звичайно, з добрих книг, рясно пересипаних мудрістю народною. Бо власне на цьому підмурівку й постала вся література.

Приходить час, як слушно зауважив мій старший колега Степан Пушик, і те, що від народу взяв, маєш йому повернути. Така правда життя. Такий триб духовного поступу.

І ось – моя маленька скляна гора словесних коштовностей, золоті роси карпатського любомудрія. Черпайте собі на втіху й користь. Бо слово народне – скрізь пригодне. Вічне і віще.

Мирослав Дочинець

Мудрість Карпат

Гіркі тому віки, кому треба ліки.

Вечір покаже, який був день.

Ко мало не хоче — много не дістане.

Дірявий міх нико не наповнить.

У п'яниці цураві ногавиці.

Много цвіте, а мало достигає.

Чим ся скажиш (зіпсуєш), тим ся і поправиш.

Очам страшно, а руки вчинять.

Із-за дурної голови ноги не мають спокою.

Нехотя-нехотя з'їж і крихотя.

Де хліб і вода — не буде голода.

Цімбори (друзі) — злодії твого часу.

Кіть не маєш ворогів — щастя тя лишило.

Якщо чоловік знає міру, то знає все.

Жити надійся, вмирати ладися.

Хижа не церква, люди – не ангели.

Над іншими посмієшся над собою поплачеш.

Імив – тягни, зірвалося – не твоє було.

Кінь на чотирьох ногах, а шпортається.

Коби здоров'я, а гріхи будуть.

Доки молотиш, доти мамалигу колотиш.

Де все гостина – там голод дихає в спину.

Многі ворони і коня зваять.

Кого болить, най ся гоїть. а ко ся лічить – тот ся калічить.

Не той сильний, ко б'є, а той, ко удержить.

Ко ніж має, тот і солонину ріже.

Ніщо так не гріє, як лопата.

Душа не зношується, як топанки.

Розум силі не завада.

Ситий пес із гаразду біситься.

Під кінець батіг лускає.